

8. Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України : Закон України від 21 січня 1994 р. № 3857-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 18. – Ст. 101.

9. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22 вересня 2011 року // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 19-20. – Ст.179.

10. Судова практика щодо вирішення питання про тимчасове обмеження у праві виїзду за межі України: Узагальнення Верховного Суду України від 01.02.2013 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/n0003700-13/card6#Public>

11. Об исполнительном производстве: Федеральний Закон Российской Федерации от 2.10.2007 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://graph.garant.ru:8080/SESSION/PILOT/main.htm>

УДК 342. 6

Марченко В. В.,

здобувач наукового ступеня доктора юридичних наук
на кафедрі адміністративного права, процесу
та адміністративної діяльності органів внутрішніх справ
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ДО ПИТАННЯ ПРО ЗНАЧЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ В ОРГАНАХ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ УКРАЇНИ

У статті обґрунтовується актуальність подальшого розвитку електронного урядування в Україні з метою підвищення його ефективності. Всебічно проаналізовані позитивні аспекти електронного урядування, досліджені наявні зрушення та потенційні можливості в результаті вдосконалення даної сфери правовідносин. Виділені основні напрямки ефективного електронного урядування в органах виконавчої влади.

Ключові слова: електронне урядування, інформаційне суспільство, інформаційно-комунікаційні технології, електронна демократія, електронний уряд.

В статье обосновывается актуальность дальнейшего развития электронного управления в Украине с целью повышения его эффективности. Всесторонне проанализированы положительные аспекты электронного управления, исследованы сдвиги и потенциальные возможности в результате совершенствования данной сферы правоотношений. Выделены основные направления эффективного электронного управления в органах исполнительной власти.

Ключевые слова: электронное управление, информационное общество, информационно-коммуникационные технологии, электронная демократия, электронное правительство.

The article explains the relevance of the further development of e-governance in Ukraine in order to improve its effectiveness. The positive aspects of the electronic management are comprehensively analyzed; shifts and potential possibilities as a result of the improvement of this sphere of legal relations are explored. The basic directions of effective e-governance in the executive branch.

Keywords: e-government, information society, information and communication technologies, e-democracy, e-government.

Постановка проблеми. Посилення активності громадян і їх об'єднань у сфері державного управління свідчить про їх прагнення взаємодіяти з державою, реалізовувати в повному обсязі передбачені законодавством права й інтереси, використовувати дієві механізми захисту прав і свобод, впливати на дії чи бездіяльність органів державної влади й у встановлених законом випадках притягувати їх посадових осіб до відповідальності. На сьогодні однією з важливих форм ефективної взаємодії держави, громадянського суспільства, а також бізнес-структур є електронне урядування. Проте процес становлення системи електронного урядування в Україні не можна вважати завершеним, що обумовлює доцільність дослідження наявних і потенційних наслідків упровадження й розвитку електронного урядування в органах виконавчої влади в Україні.

Метою статті є з'ясування основного значення електронного урядування в органах виконавчої влади в Україні.

Варто погодитися з М.Г. Ватковською стосовно того, що стрімкі зміни, пов'язані з процесами інформатизації, до яких слід віднести, передусім, кардинальне збільшення кількості інформації та скорочення термінів на її отримання та обробку, зниження просторових обмежень, суттєво вплинули на роботу органів державної влади [1, с. 2]. На доцільності трансформації підходів до державного управління акцентує увагу й З.В. Балабаєва, стверджуючи, що кризові явища в державному управлінні, побудованому на принципах бюрократії, ієрархічної організації, централізації, єдності керування і адміністрування, що досягли свого апогею в середині минулого століття, призвели до виникнення нового державного менеджменту, потужним елементом якого є електронне урядування [2, с. 20]. Свідченням цього, на нашу думку, є й той факт, що демократія, дотримання прав людини й основних свобод, а також належне державне управління на всіх рівнях є взаємозалежними явищами.

Аналіз дослідження даної проблеми. Як справедливо зазначають О.А. Баранов, М.С. Демкова, С.В. Дзюба, саме упровадження е-урядування в Україні забезпечить якісно новий рівень управління державою та суспільством в цілому, зміцнить довіру до держави та її політики, вдосконалить взаємодію між органами державної влади та органами місцевого самоврядування, бізнесом, громадянами та державними службовцями [3, с. 15]. Цілком погоджуємося з авторами, що якісно побудована система електронного урядування має позитивно впливати на загальний хід та наслідки проведення подальших радикальних перетворень в українському суспільстві, насамперед, соціальної і економічної реформи, розбудови соціальної держави з впливовими інституціями громадянського суспільства, особливо з тих питань, де велике значення мають методи та форми взаємодії органів державного управління та органів місцевого самоврядування з людиною та громадянином, громадськими організаціями.

Виклад основного матеріалу. Цікаво відмітити в даному контексті, що ще Указом Президента України «Про додаткові заходи щодо забезпечення відкритості у діяльності органів державної влади» від 01.08.2002 р. №683/2002 [4] було

визначено забезпечення відкритості формування та реалізації стабільної та зрозумілої громадянам економічної та соціальної політики держави пріоритетним завданням Кабінету Міністрів України, центральних та місцевих органів виконавчої влади. На нашу думку, саме електронне урядування в органах виконавчої влади сприятиме забезпеченню відкритості, прозорості, законності й справедливості їх діяльності.

Основні напрямки електронного урядування в органах виконавчої влади України задекларовані в Плані дій із впровадження Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» у 2014-2015 рр., зокрема: 1) оновлення законодавчої бази з питань діяльності інститутів громадянського суспільства, у сфері доступу до публічної інформації; 2) створення умов для спрощення доступу громадян до інформації, яка перебуває у їх володінні; 3) вдосконалення засад запобігання і протидії корупції; 4) утворення центрів надання адміністративних послуг у регіонах, впровадження електронних сервісів надання адміністративних послуг; 5) створення системи обміну даними між державними реєстрами тощо [5].

У свою чергу, у Декларації Відкритого уряду (2011 р.) зазначається, що нові технології в діяльності органів виконавчої влади нададуть можливість для обміну інформацією, участі у громадському житті та співробітництві. Передбачається, що впровадження електронного урядування надасть громадськості більше інформації у спосіб, що дозволить пересічним громадянам краще розуміти роботу своїх урядів, а також впливати на процес прийняття рішень. Уряд налаштований розвивати доступні та безпечні можливості для інтерактивного спілкування з метою надання послуг, залучення громадськості, а також обміну інформацією та ідеями [6]. Тобто основний акцент робиться на підвищенні впливу пересічних людей, пропаганду відкритої роботи уряду та використання технологічних інновацій як урядовцями, так і громадянами.

Не можна не погодитися і з тим, що державні інформаційні ресурси, елементом яких є система електронного урядування в органах виконавчої влади, є складовою стратегічних ресурсів країни і одночасно національної інфраструктури. Так, за останній час були створені такі державні інформаційні ресурси:

бази даних «Законодавчі та нормативні акти України», «Податки України» (внесено близько 10 тисяч документів), «Ресурси України» (постійно актуалізується інформація про 260 тисяч підприємств та організацій України), «Єдиний державний реєстр підприємств та організацій України» (внесено з присвоєнням унікального коду більше ніж 600 тисяч суб'єктів господарської діяльності) та ін. [7]. Тобто електронне урядування є одним з інструментів розвитку інформаційного суспільства, впровадження якого сприятиме створенню умов для відкритого і прозорого державного управління.

Впровадження електронного урядування передбачає створення якісно нових форм організації діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх взаємодію з громадянами та суб'єктами господарювання шляхом надання доступу до державних інформаційних ресурсів, можливості отримувати електронні адміністративні послуги, звертатися до органів державної влади та органів місцевого самоврядування з використанням Інтернету [8].

Як слушно стверджує з цього приводу М.Г. Ватковська, електронне урядування як напрямок модернізації державного управління в Україні обумовлює певний ряд переваг, пов'язаних із підвищенням якості надання послуг державними владними структурами, сприяє відкритості їх діяльності, забезпеченню доступу громадян до інформації про діяльність державних структур та послуг, що ними надаються, підвищують рівень інформованості населення про стан та шляхи вирішення нагальних державних проблем, сприяють зменшенню часу на отримання державних послуг, реалізації партнерських взаємин між державою та приватним сектором [1, с. 11].

Справедливою вважаємо і точку зору Д.В. Дубова та С.В. Дубової щодо потенційних наслідків електронного урядування. Як відмічають автори, електронне урядування надає потенціал безпосередньої взаємодії уряду з громадянами, відкриває нові можливості для такої взаємодії, надаючи змогу громадянам цілодобово, сім днів на тиждень отримувати послуги від уряду [9, с. 18].

Багатообіцяючими вигоди від запровадження електронного урядування вважає і В. Шеверда, наголошуючи,

що для місцевої влади система електронного урядування – це: удосконалення системи управління, оптимізація структури державного апарату, значне зниження фінансових і матеріальних витрат на його утримання; єдиний захищений простір інформаційних ресурсів та документообігу між усіма органами виконавчої влади й місцевого самоврядування; введення системи постійного контролю над ситуацією та розвитком регіону в цілому й окремих районів за всіма параметрами життєдіяльності міста, регіону або місцевості; підвищення інвестиційної привабливості та конкурентоспроможності регіону; доступ державних службовців у режимі реального часу до необхідної інформації в межах їх компетенції; об'єднання інформаційних ресурсів і послуг органів виконавчої влади та місцевого самоврядування; збільшення довіри до органів виконавчої влади та ін. Натомість, для бізнесу система електронного урядування – це: підтримка економічної діяльності місцевих підприємців; створення єдиної платформи регіону для просування інвестиційних та інноваційних проектів; значне зменшення бюрократизації й рівня корупції шляхом переведення державних послуг, що мають вартісне вираження, у систему державних мережевих (онлайн нових) послуг (реєстрація та перереєстрація компаній, надання статистичних даних, подання звітності, митне декларування тощо); вільний доступ до об'єктивної, достовірної й оперативної інформації про діяльність органів влади та місцевого самоврядування й прийняті ними рішення; можливість проходження всіх процедур звітності в податковій та інші органи влади в онлайн новому режимі за допомогою єдиного інтерфейсу спілкування; публічні, відкриті процедури проведення державних закупівель і конкурсів; контроль над роботою органів виконавчої влади та місцевого самоврядування й окремих посадових осіб [10, с. 2-3].

Безпосередньо ж для громадян, на думку автора, запровадження системи електронного урядування матиме таке позитивне значення: створення інтерфейсу спілкування громадянина з органами виконавчої влади та місцевого самоврядування; надання в онлайн новому режимі всіх державних послуг (реєстрація за місцем проживання,

замовлення довідок та інших особистих документів, реєстрація автомобіля тощо); доступ до необхідної інформації, у тому числі до матеріалів громадських бібліотек; можливість здобуття освіти шляхом онлайн нового дистанційного навчання; отримання невідкладної та планової медичної допомоги й консультацій через електронне спілкування; вільний доступ до об'єктивної та достовірної інформації про діяльність органів виконавчої влади й місцевого самоврядування та прийняті ними рішення; контроль над роботою органів виконавчої влади й місцевого самоврядування та окремих посадових осіб; пошук роботи, у тому числі в органах виконавчої влади та місцевого самоврядування через відкриті кадрові конкурси на заміщення вакантних посад; можливість брати активну участь у суспільно-політичному житті міста, району або місцевості [10, с. 2-3].

У свою чергу, розробники Зеленої книги електронного урядування в Україні стверджують, що застосування інструментів електронного урядування сприятиме вирішенню головних проблем української держави: 1) непрозорості, закритості, високого рівня корумпованості органів влади; 2) формуванню механізмів децентралізації, демократичного контролю та участі громадян у розробці та реалізації державної політики; 3) поверненню довіри громадян до інститутів та посадовців державної влади та місцевого самоврядування [11]. Більш того, вважаємо, що запровадження електронного урядування в сучасній Україні є потужним євроінтеграційним чинником, який надає дієвий імпульс гармонізації взаємодії органів влади з громадянами, громадськими організаціями, бізнесом та іншими органами влади відповідно до вимог та стандартів Європейського Союзу.

Дещо інші **напрямки впровадження електронного урядування в органах виконавчої влади виділяє М.С. Демкова, а саме:** 1) відкритість та прозорість діяльності публічної адміністрації; 2) економія часових та матеріальних ресурсів; підвищення якості надання адміністративних послуг; 3) забезпечення доступу до публічної інформації за допомогою сучасних інформаційних технологій; 4) звільнення службовців від рутинної роботи; 5) де персоніфікація взаємовідносин громадян, представників бізнесу у взаєминах з державними

чиновниками; 6) створення єдиного «пункту контакту» громадян з державними структурами; 7) можливість цілодобового отримання адміністративних послуг; 8) підвищення рівня демократизації суспільства [12]. Проте слід наголосити, що ці наслідки будуть реальними лише у випадку реального (а не декларативного й часткового) впровадження електронного урядування в повсякденну діяльність органів виконавчої влади України.

Висновки. Отже, підсумовуючи вищевикладене, слід зауважити, що значення електронного урядування в органах виконавчої влади в Україні полягає у наступному: 1) збільшення стратегічного потенціалу й конкурентних переваг України, забезпечення її сталого й прогресивного розвитку завдяки підвищенню ефективності державного управління й застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій; 2) модернізація системи, структури й механізмів державного управління на різних рівнях органів виконавчої влади: децентралізація, деперсоналізація, гнучкість і взаємодія, міжвідомчий характер, оптимізація державних управлінських функцій, принципи «єдиного вікна», режим реального часу, «сервісний» характер діяльності органів виконавчої влади тощо; 3) підвищення якості та спрощення процедур надання адміністративних послуг фізичним і юридичним особам в електронних формах і режимі он-лайн (економія часу та затрат, якісний контроль, розширення можливостей доступу до інформації); 4) зменшення бюджетних видатків на фінансування апарату управлінського персоналу, на надмірний паперовий документообіг, оптимізацію кадрового забезпечення тощо; 5) налагодження реальної взаємодії держави, громадян і бізнес-структур, забезпечення громадського контролю, участі в державному управлінні, підвищення довіри приватного сектора до держави; 6) більша відкритість, прозорість і гнучкість в діяльності органів виконавчої влади, наближення до стандартів Європейського Союзу; 7) подолання бюрократичних процедур, запобігання хабарництву та корупції тощо.

Література:

1. Ватковська М.Г. Упровадження електронного урядування як напрям модернізації державного управління в Україні / М.Г. Ватковська. // Публічне адміністрування: теорія та практика. – 2013. – Вип. 2. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Patr_2013_2_8.pdf
2. Балабаєва З.В. Європейський досвід розробки та впровадження в практику принципів демократичного урядування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/tpdp/2008-3/R-1/08bzvpdv.pdf>.
3. Концепція розвитку електронного урядування в Україні / О.А. Баранов, М.С.Демкова, С.В. Дзюба, А.В. Єфанов, І.Б. Жилиєв, Е.Л. Клепєць, Т.В. Попова, І.А. Рубан, А.І. Семенченко, С.А. Чукут. За ред. А.І. Семенченко, К. 2009р. – 15с.
4. Про додаткові заходи щодо забезпечення відкритості у діяльності органів державної влади: Указ Президента України від 01.08.2002 р. №683/2002 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/683/2002>
5. Про затвердження Плану дій із впровадження Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд: Розпорядження Кабінету Міністрів України у 2014-2015 роках від 26 листопада 2014 р. № 1176-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1176-2014-%D1%80>
6. Open Government Declaration (September 2011). [E-resource]. – Access mode: <http://www.opengovpartnership.org/about/open-government-declaration>
7. Про Концепцію Національної програми інформатизації: Закон України від 04.02.1998 р. №75/98-ВР // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 1998. – № 27-28. – Ст.182.
8. Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 13.12.2010 р. №2250-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2250-2010-%D1%80>
9. Дубов Д.В., Дубова С.В. Основи електронного урядування: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 176 с.
10. Шеверда В. Сучасний стан електронного урядування в Україні: проблеми та перспективи. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.e-gov.in.ua/idata/files/140612-125515-9859.pdf>
11. The Green Paper on the Electronic Governance in Ukraine. [E-resource]. – Access mode: <http://etransformation.org.ua/2014/11/24/355/>

12. Демкова М.С. Теоретичні аспекти е-урядування. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.znannya.org/?view=e-government-theory>

УДК 347.73:351.759.6

Пацалюк О. В.,
ад'юнкт кафедри економіко-правових
дисциплін Національної академії
внутрішніх справ України

**ПРАВОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПИТАННЯ
ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УЧАСТІ
ПРАВООХОРОНЦІВ СИСТЕМИ МІНІСТЕРСТВА
ВНУТРІШНІХ СПРАВ У АНТИТЕРОРИСТИЧНІЙ
ОПЕРАЦІЇ**

У статті охарактеризовано правове регулювання матеріально-технічного та соціального забезпечення учасників Антитерористичної операції. Також надано пропозиції щодо оптимізації їх фінансування.

Ключові слова: фінансування, матеріально-технічне забезпечення, Антитерористична операція.

В статье охарактеризовано правовое регулирование материально-технического и социального обеспечения участников Антитеррористической операции. Также даны предложения по оптимизации их финансирования.

Ключевые слова: финансирование, материально-техническое обеспечение, Антитеррористическая операция.

The article described the legal regulation of logistics and social welfare of participants of the Anti-terrorist operation. Also present proposals for optimizing their financing.

Keywords: financing, logistics, Anti-terrorist operation.